

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2013-2014

28 JANVIER 2014

Projet de loi portant assentiment à la Convention concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants, faite à La Haye le 19 octobre 1996

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES ET
DE LA DÉFENSE
PAR
MME TALHAOUI
ET M. VERSTREKEN

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2013-2014

28 JANUARI 2014

Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gedaan te 's Gravenhage op 19 oktober 1996

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN
VOOR DE LANDSVERDEDIGING
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW TALHAOUI
EN DE HEER VERSTREKEN

Composition de la commission :/ Samenstelling van de commissie :

Président/Voorzitter : Karl Vanlouwe.

Membres/Leden :

N-VA	Patrick De Groot, Bart De Nijn, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen.
PS	Marie Arena, Philippe Mahoux, Olga Zrihen.
MR	Armand De Decker, Dominique Tilman.
CD&V	Sabine de Bethune, Johan Verstreken.
sp.a	Dalila Douffi, Jan Roegiers.
Open Vld	Jean-Jacques De Gucht.
Vlaams Belang	Anke Van dermeersch.
Écolo	Benoit Hellings.
cdH	Vanessa Matz.

Suppléants/Plaatsvervangers :

Frank Boogaerts, Huub Broers, Lieve Maes, Elke Sleurs, Wilfried Vandaele.
Hassan Bousetta, Jean-François Istasse, Fatiha Saïdi, Louis Siquet.
Jacques Brotchi, Christine Defraigne, Richard Miller. Cindy Franssen, Etienne Schouppe, Els Van Hoof.
Bert Anciaux, Fatma Pehlivian, Fauzaya Talhaoui. Nele Lijnen, Yoeri Vastersavendts.
Yves Buysse, Bart Laeremans. Zakia Khattabi, Jacky Morael.
André du Bus de Warnaffe, Bertin Mampaka Mankamba.

Voir:

Documents du Sénat :

5-2321 - 2013/2014 :

N° 1 : Projet de loi.

Zie:

Stukken van de Senaat :

5-2321 - 2013/2014 :

Nr. 1 : Wetsontwerp.

I. INTRODUCTION

La commission a examiné le projet de loi faisant l'objet du présent rapport au cours de sa réunion du 28 janvier 2014.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU REPRÉSENTANT DU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, DU COMMERCE EXTÉRIEUR ET DES AFFAIRES EUROPÉENNES

La Convention à l'examen est une convention de droit international privé qui fixe un certain nombre de règles de compétence, de droit applicable, de reconnaissance et d'exécution d'une décision rendue par une autorité étrangère, et de coopération entre autorités compétentes en matière de responsabilité parentale.

Cette Convention s'inscrit dans la continuité de la Convention de La Haye du 5 octobre 1961 concernant la compétence des autorités et la loi applicable en matière de protection des mineurs, à laquelle elle apporte un certain nombre de corrections.

Elle entend accentuer la protection de l'intérêt supérieur des enfants dans les situations internationales et renforcer les règles existantes des instruments internationaux, que l'État belge applique déjà sur son territoire. En l'occurrence, il s'agit notamment de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, la Convention de La Haye du 29 mai 1993 sur la coopération internationale et la protection des enfants en matière d'adoption internationale) et des instruments de l'Union européenne, le règlement (CE) n° 2201/2003 (règlement dit « Bruxelles IIbis »).

La Convention du 19 octobre 1996 s'applique aux enfants depuis leur naissance jusqu'à ce qu'ils atteignent l'âge de dix-huit ans (article 2).

La Convention a pour objet (article 1er):

- a) de déterminer l'État dont les autorités ont compétence pour prendre des mesures tendant à la protection de la personne ou des biens de l'enfant;
- b) de déterminer la loi applicable par ces autorités dans l'exercice de leur compétence;
- c) de déterminer la loi applicable à la responsabilité parentale;

I. INLEIDING

De commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 28 januari 2014.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE VERTEGENWOORDIGER VAN DE VICE-EERSTEMINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN EUROPESE ZAKEN

Dit Verdrag is een verdrag van internationaal privaatrecht waarin regels worden voorzien inzake de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van een door een buitenlandse autoriteit gewezen beslissing, en inzake de samenwerking tussen bevoegde autoriteiten op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid.

Het Verdrag ligt in het verlengde van het Verdrag van 's-Gravenhage van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen, waaraan nu enkele correcties worden aangebracht.

Het Verdrag legt de nadruk op de bescherming van het hoger belang van kinderen in internationale situaties en beoogt de bestaande regels van de internationale instrumenten, die de Belgische Staat op zijn grondgebied reeds toepast, te versterken. In het bijzonder gaat het om het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, het Verdrag van 's-Gravenhage van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van de interlandelijke adoptie) en van de instrumenten van de Europese Unie verordening (CE) nr. 2201/2003 (Verordening « Brussel IIbis »).

Het Verdrag van 19 oktober 1996 is van toepassing op kinderen vanaf het tijdstip van hun geboorte totdat zij de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt (artikel 2).

Het Verdrag heeft tot doel (artikel 1):

- a) de Staat aan te wijzen wiens autoriteiten bevoegd zijn maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind;
- b) het recht aan te wijzen dat door die autoriteiten in de uitoefening van hun bevoegdheid dient te worden toegepast;
- c) het op de ouderlijke verantwoordelijkheid toepasselijke recht te bepalen;

d) d'assurer la reconnaissance et l'exécution des mesures de protection dans tous les États contractants;

e) d'établir entre les autorités des États contractants la coopération nécessaire à la réalisation des objectifs de la Convention (...).

Les mesures peuvent porter notamment sur (article 3):

a) l'attribution, l'exercice et le retrait total ou partiel de la responsabilité parentale, ainsi que la délégation de celle-ci;

b) le droit de garde, comprenant le droit portant sur les soins de la personne de l'enfant, et en particulier celui de décider de son lieu de résidence, ainsi que le droit de visite, comprenant le droit d'emmener l'enfant pour une période limitée dans un lieu autre que celui de sa résidence habituelle;

c) la tutelle, la curatelle et les institutions analogues;

d) la désignation et les fonctions de toute personne ou organisme chargé de s'occuper de la personne ou des biens de l'enfant, de le représenter ou de l'assister;

e) le placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue;

f) la supervision par les autorités publiques des soins dispensés à l'enfant par toute personne ayant la charge de cet enfant;

g) l'administration, la conservation ou la disposition des biens de l'enfant.

Par contre, sont exclus du domaine de la Convention (article 4):

a) l'établissement et la contestation de la filiation;

b) la décision sur l'adoption et les mesures qui la préparent, ainsi que l'annulation et la révocation de l'adoption;

c) les noms et prénoms de l'enfant;

d) l'émancipation;

e) les obligations alimentaires;

f) les trusts et successions;

g) la sécurité sociale;

h) les mesures publiques de caractère général en matière d'éducation et de santé;

d) de erkenning en de tenuitvoerlegging van de bedoelde beschermende maatregelen in alle verdragssluitende Staten te verzekeren;

e) tussen de autoriteiten van de verdragssluitende Staten een zodanige samenwerking tot stand te brengen die noodzakelijk is voor het verwezenlijken van de doelstellingen van dit verdrag (...).

De maatregelen kunnen met name betrekking hebben op (artikel 3):

a) de toekennung, de uitoefening, de beëindiging of de beperking van ouderlijke verantwoordelijkheid, alsmede de overdracht ervan;

b) het recht van bewaring, met inbegrip van rechten betreffende de zorg voor de persoon van het kind, en in het bijzonder het recht om zijn verblijfplaats te bepalen, alsmede het omgangsrecht met inbegrip van het recht het kind voor een beperkte tijdsduur mee te nemen naar een andere plaats dan zijn gewone verblijfplaats;

c) voogdij, curatele en overeenkomstige rechtsinstituten;

d) de aanwijzing en de taken van enige persoon of lichaam, belast met de zorg voor de persoon of het vermogen van het kind, of die het kind vertegenwoordigt of bijstaat;

e) de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala of een overeenkomstig rechtsinstituut;

f) het toezicht door een overheidslichaam op de verzorging van een kind door een persoon die met de zorg voor dat kind belast is;

g) het beheer, de instandhouding of de beschikking over het vermogen van het kind.

Het Verdrag is daarentegen niet van toepassing op (artikel 4):

a) de vaststelling of de ontkenning van familie-rechtelijke betrekkingen;

b) beslissingen inzake adoptie, voorbereidende maatregelen voor adoptie of de nietigverklaring of herroeping van adoptie;

c) de geslachtsnaam en de voornamen van het kind;

d) handlichting;

e) onderhoudsverplichtingen;

f) trusts en erfopvolging;

g) de sociale zekerheid;

h) overheidsmaatregelen van algemene aard op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg;

i) les mesures prises en conséquence d'infractions pénales commises par des enfants;

j) les décisions sur le droit d'asile et en matière d'immigration.

Les autorités compétentes pour prendre les mesures sont en principe celles de la résidence habituelle de l'enfant (article 5), mais la Convention organise plusieurs régimes dérogatoires à cette compétence de principe (enfant réfugié, enfant enlevé, autorités saisies de mesures provisoires, etc.).

Toute autorité prenant une mesure de protection applique sa loi interne (article 15). Les règles de conflit de lois relatives à la responsabilité parentale désignent la loi de la résidence habituelle de l'enfant (articles 16 à 18).

La Convention traite aussi de la reconnaissance et de l'exécution de mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant dans un autre État contractant que celui qui les a prises (chapitre IV) et institue un mécanisme de coopération entre États contractants qui repose sur la création d'une Autorité centrale dans chaque État contractant (article 29 et suiv.).

III. DISCUSSION

Mme Talhaoui souligne que de nombreux problèmes se posent en matière de responsabilité parentale dans des pays tels que le Maroc, l'Égypte et la Tunisie, mais également en Suède, en Allemagne et au Portugal. Il est souvent malaisé de ramener un enfant chez le parent qui dispose du droit de garde en vertu d'un jugement rendu par un juge belge. Il est donc important que nos services diplomatiques veillent à une mise en œuvre correcte de la Convention.

M. Verstreken souhaite savoir où en sont les procédures d'assentiment parlementaire au sein des États membres. Il s'interroge par ailleurs sur la raison de la soumission tardive de la Convention au Sénat.

M. Vanlouwe se demande, lui aussi, pourquoi on a attendu si longtemps pour soumettre la Convention. Il souhaite également savoir où en sont les procédures d'assentiment parlementaire au sein des États membres. Existe-t-il un point de contact central fédéral en exécution d'un éventuel accord de coopération avec les entités fédérées ? La réglementation relative à l'adoption d'enfants turcs par des familles belges, qui a donné lieu à de nombreux débats, entre-t-elle dans le champ d'application de la Convention à l'examen ?

i) maatregelen genomen op grond van strafbare feiten begaan door kinderen;

j) beslissingen inzake het recht op asiel en inzake toelating.

De autoriteiten van de Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft zijn in beginsel bevoegd (artikel 5), maar het Verdrag voorziet in verschillende stelsels die afwijken van dat bevoegdhedsbeginsel (gevlucht kind, ontvoerd kind, autoriteiten belast met voorlopige maatregelen, ...).

Elke overheid die een beschermingsmaatregel neemt, past haar intern recht toe (artikel 15). De conflictregels van de wetten inzake ouderlijke verantwoordelijkheid verwijzen naar de wetgeving van de Staat van de gewone verblijfplaats van het kind (artikelen 16 tot 18).

In het Verdrag worden ook de erkenning en de tenuitvoerlegging behandeld van maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind in een andere verdragsluitende Staat dan deze die voornoemde maatregelen heeft genomen (hoofdstuk IV). Er wordt eveneens een mechanisme voor samenwerking tussen verdragsluitende Staten ingevoerd dat berust op de oprichting van een centrale autoriteit in elke verdragsluitende Staat (artikelen 29 en volgende).

III. BESPREKING

Mevrouw Talhaoui merkt op dat er heel wat problemen rijzen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid in landen zoals Marokko, Egypte en Tunesië maar evenzeer in Zweden, Duitsland en Portugal. Het terugbrengen van een kind naar de ouder die het hoederecht heeft krachtens een vonnis van een Belgische rechter, loopt hier vaak niet van een leien dakje. Het is dus belangrijk dat onze diplomatieke diensten toekijken op een correcte uitvoering van het Verdrag.

De heer Verstreken wenst inlichtingen over de stand van de parlementaire instemmingsprocedures binnen de deelstaten. Wat is trouwens de reden van de laattijdige voorlegging van dit Verdrag aan de Senaat ?

Ook de heer Vanlouwe wenst te weten waarom men zolang heeft gewacht om het Verdrag voor te leggen. Hij vraagt verder naar de stand van de parlementaire instemmingsprocedures binnen de deelstaten. Is er een centraal federaal aanspreekpunt in uitvoering van een eventueel samenwerkingsakkoord met de deelstaten ? Valt de regeling voor de adoptie van Turkse kinderen in Belgische gezinnen, waarover toch heel wat discussie is ontstaan, onder dit Verdrag ?

Mme Talhaoui souligne que la définition de figures juridiques telles que l'adoption varie souvent d'un pays à l'autre. Cela peut engendrer une insécurité juridique et provoquer des souffrances humaines. La Convention à l'examen peut-elle apporter une solution à cet égard ?

M. Vanlouwe rappelle que le point e de l'article 3 de la Convention prévoit « le placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue » (doc. Sénat, n° 5-2321/1, p. 7). L'intervenant demande des précisions sur la notion de « kafala ».

Le représentant du ministre des Affaires étrangères reconnaît que nos postes diplomatiques sont souvent confrontés à des situations dramatiques, comme des enlèvements d'enfants, face auxquelles ils ont peu de moyens d'action. La matière est très complexe et il existe toute une série de conventions au niveau européen, comme les règles de la Convention de Rome du 19 juin 1980.

Cela fait déjà plusieurs années que notre pays n'accepte plus la figure juridique de la kafala, qui est une figure juridique atypique et non reconnue en droit belge et qui était devenue un moyen d'immigration. Le refus au Maroc de la kafala (procédure d'adoption) donnait lieu à un transfert vers notre pays.

Le représentant de la ministre de la Justice ajoute que le Code judiciaire prévoit déjà une procédure rapide, et d'origine européenne, de reconnaissance et d'exécution des décisions étrangères qui concerne les droits de garde et le droit de visite dont il est question à l'article 1322bis du chapitre XIIbis du livre 4 de la quatrième partie du Code judiciaire et qui stipule que :

« § 1er (...) le président du tribunal de première instance est saisi, (...):

1° des demandes fondées sur la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants;

2° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, qui tendent à obtenir le retour immédiat de l'enfant, le respect du droit de garde ou de visite existant dans un autre État, ou qui tendent à l'organisation d'un droit de visite;

3° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et sur l'article 11 du règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du

Mevrouw Talhaoui stipt aan dat rechtsfiguren zoals adoptie vaak anders gedefinieerd worden in de verschillende landen. Dit kan leiden tot rechtsonzekerheid en een bron zijn van menselijk leed. Kan door dit Verdrag hiervoor een oplossing geboden worden ?

De heer Vanlouwe stipt aan dat punt e van artikel 3 van het Verdrag verwijst naar « de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala of een overeenkomstig rechtsinstituut » (stuk Senaat, nr. 5-2321/1, p. 6). Spreker wenst verdere toelichting bij het begrip « kafala ».

De vertegenwoordiger van de minister van Buitenlandse Zaken beaamt dat onze diplomatieke posten dikwijls geconfronteerd worden met schrijnende toestanden zoals kind-ontvoering. Hiertegen kunnen ze weinig ondernemen. Bovendien is deze materie zeer complex en bestaan er een reeks verdragen ook op Europees niveau, zoals de regels van het Verdrag van Rome van 19 juni 1980.

De rechtsfiguur van de kafala wordt al jaren niet meer aanvaard door ons land omdat het een middel was geworden tot migratie. Als in Marokko de kafala, een atypische en naar Belgisch recht niet erkende adoptieprocedure, werd geweigerd, gaf dit aanleiding tot een transfert naar ons land.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie voegt eraan toe dat het Gerechtelijk Wetboek reeds een snelle procedure voorziet, die tevens van oorsprong Europees is, voor de erkenning en de uitvoering van buitenlandse beslissingen betreffende het gezagsrecht en het omgangsrecht, waarvan sprake is in artikel 1322bis van hoofdstuk XIIbis van boek 4 van deel vier van het Gerechtelijk Wetboek, dat luidt :

« § 1 (...) worden volgende verzoeken bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ingediend (...):

1° de verzoeken gegrond op het Europees Verdrag van Luxembourg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen;

2° de verzoeken gegrond op het Verdrag van s-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, die gericht zijn op de onmiddellijke terugkeer van het kind, de naleving van het recht van gezag of het omgangsrecht geldend in een andere Staat, dan wel op de regeling van het omgangsrecht;

3° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, alsook op artikel 11 van verorde-

27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le règlement (CE) n° 1347/2000, qui tendent à obtenir, soit le retour de l'enfant, soit la garde de celui-ci à la suite d'une décision de non-retour rendue dans un autre État membre de l'Union européenne en application dudit règlement;

4° des demandes fondées sur l'article 48 du règlement visé au 3°, qui tendent à arrêter les modalités pratiques de l'exercice du droit de visite.

§ 2. Le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1025 à 1034, des demandes fondées sur l'article 28 du règlement du Conseil visé au § 1er, 3°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et de retour de l'enfant.»

Un certain nombre de décisions peuvent ne pas être reconnues si un des motifs de refus énoncé notamment dans le règlement Bruxelles IIbis ou dans le Code de droit international privé est présent, ce qui peut limiter les problèmes évoqués ci-dessus.

Quant au délai relativement long qui s'est écoulé depuis l'adoption de la Convention, l'orateur explique que le règlement Bruxelles IIbis a préséance sur la Convention de La Haye concernant la compétence, la loi applicable, la reconnaissance, l'exécution et la coopération en matière de responsabilité parentale et de mesures de protection des enfants adopté le 19 octobre 1996. Ce règlement a déterminé un certain nombre de règles visant à assurer la reconnaissance et l'exécution des décisions étrangères qui favorisent la libre circulation des décisions en matière de responsabilité parentale au sein de l'Union européenne et au sein de l'Espace judiciaire européen.

Puisque l'Union a déjà légiféré dans cette matière, la compétence de ratification est une compétence partagée. Forte de ce constat, l'Union européenne a décidé d'« autoriser » la signature, puis la ratification de la Convention à ses États membres par le biais de décisions de son Conseil.

En 2003, par une première décision, l'Union européenne a imposé la signature de ladite Convention, obligation à laquelle la Belgique s'est tenue. En 2008, l'Union européenne, par une deuxième décision, imposait aux différents États de ratifier la Convention pour juin 2010.

À la suite d'un certain nombre de circonstances, dont la longue période du gouvernement en affaires

ning (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 novembre 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1347/2000, die gericht zijn op het verkrijgen van de terugkeer van het kind, dan wel van het gezag over dit kind ingevolge een beslissing houdende de niet-terugkeer gewezen in een andere lidstaat van de Europese Unie met toepassing van voornoemde verordening;

4° de verzoeken gegrond op artikel 48 van de in 3° bedoelde verordening met het oog op de bepaling van de modaliteiten van uitoefening van het omgangsrecht.

§ 2. De verzoeken gegrond op artikel 28 van de in § 1, 3°, bedoelde verordening die gericht zijn op de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en terugkeer van het kind worden aanhangig gemaakt bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg volgens de in de artikelen 1025 tot 1034 bedoelde procedure.»

Een aantal beslissingen worden mogelijkwijze niet erkend, wanneer een van de gronden voor weigering vermeld in de Brussel IIbis-Verordening of in het Wetboek van internationaal privaatrecht aanwezig zijn, hetgeen de hierboven beschreven problemen kan beperken.

Over de relatief lange tijd die is verlopen sinds de goedkeuring van het Verdrag, verklaart spreker dat de Brussel IIbis-Verordening voorrang heeft op het Verdrag van 's Gravenhage inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, dat werd goedgekeurd op 19 oktober 1996. Die verordening heeft een aantal regels vastgelegd die ertoe strekken de erkenning en de uitvoering te verzekeren van buitenlandse beslissingen die gunstig zijn voor het vrije verkeer van beslissingen inzake ouderlijke verantwoordelijkheid in de Europese Unie en in de Europese justitiële ruimte.

Aangezien de Unie reeds regels heeft aangenomen over deze aangelegenheid, is de ratificatiebevoegdheid een gedeelde bevoegdheid. Op grond van die vaststelling heeft de Europese Unie beslist de lidstaten «toe te staan» het Verdrag te ondertekenen en vervolgens te ratificeren, aan de hand van beslissingen van haar Raad.

In 2003 heeft de Europese Unie door een eerste beslissing de ondertekening van vermeld Verdrag opgelegd, een verplichting die België is nagekomen. In 2008 heeft de Europese Unie, door een tweede beslissing, alle Staten verplicht het Verdrag tegen juni 2010 te ratificeren.

Als gevolg van een aantal omstandigheden, waaronder de lange periode met een regering in lopende

courantes, la Belgique n'a pas pu s'y conformer. Un motif important de ce retard est lié au fait que les autorités saisies entendaient traiter le dossier dans sa globalité en envisageant concomitamment la rédaction d'un projet de loi de mise en œuvre de cette Convention, qui a déjà été adoptée par les deux Chambres, et la rédaction d'un premier avant-projet d'accord de coopération avec les communautés. Enfin, et non des moindres, il a fallu coordonner les procédures d'assentiment à la Convention par sept Parlements différents.

L'orateur insiste sur le fait que l'adoption a été exclue expressément du champ d'application de la Convention de 1996. Il existe déjà une série de dispositions de droit international privé qui règlent la matière, dont la Convention de la Haye de 1993 sur la protection des enfants et la coopération en matière d'adoption internationale.

En outre, l'intervenant signale que la réglementation de la procédure « kafala » constitue un apport important de la Convention : il faut avoir dorénavant, l'autorisation préalable de l'État hôte, avant de procéder au recueil d'un enfant dans un autre pays partie à la Convention et ce, conformément à l'article 33 de la Convention de la Haye. Il prévoit que :

« Article 33. 1. Lorsque l'autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 envisage le placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue, et que ce placement ou ce recueil aura lieu dans un autre État contractant, elle consulte au préalable l'Autorité centrale ou une autre autorité compétente de ce dernier État. Elle lui communique à cet effet un rapport sur l'enfant et les motifs de sa proposition sur le placement ou le recueil.

2. La décision sur le placement ou le recueil ne peut être prise dans l'État requérant que si l'Autorité centrale ou une autre autorité compétente de l'État requis a approuvé ce placement ou ce recueil, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant. »

Mme Talhaoui demande si l'on a envisagé au sein de l'Union européenne d'interpréter ces dispositions de manière uniforme, ce qui permettrait d'adopter une attitude uniforme envers les pays avec lesquels des litiges pourraient voir le jour dans ce domaine. Un diplomate d'un État membre de l'Union européenne présent sur place pourrait ainsi défendre les intérêts d'un autre État membre. Les États membres dont l'influence est relativement plus importante dans un pays donné pourraient donc défendre plus efficacement les intérêts d'un autre État membre.

Le représentant du ministre des Affaires étrangères souligne que des différences d'interprétation existent non seulement avec des pays arabes mais aussi avec

zaken, kon België die verplichting niet nakomen. Een belangrijke reden van die vertraging is het feit dat de bevoegde autoriteiten het dossier als één geheel wilden behandelen. Daarom werd tegelijk een wetsontwerp voor de tenuitvoerlegging van dat Verdrag, reeds door beide Kamers aangenomen, en een eerste voorontwerp van een samenwerkingsakkoord met de gemeenschappen opgesteld. Daarenboven moest men de procedures van instemming met het Verdrag door de zeven Parlementen coördineren.

Spreker beklemtoont dat adoptie uitdrukkelijk van het toepassingsgebied van het Verdrag van 1996 werd uitgesloten. Er bestaan al een aantal bepalingen van internationaal privaatrecht, waaronder het verdrag van 's Gravenhage van 1993 inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie.

Tevens meldt spreker dat de regelgeving voor de « kafala »-procedure een belangrijk gegeven is in het Verdrag. Voortaan moet men de voorafgaande toestemming hebben van de Gaststaat voor men overgaat tot opvang van een kind in een ander land dat partij is bij het Verdrag, en wel overeenkomstig artikel 33 van het Verdrag van 's Gravenhage. Dat artikel bepaalt :

« Artikel 33. 1. Indien een ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteit de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een instelling dan wel de verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala of een overeenkomstig rechtsinstituut overweegt en indien deze plaatsing of zorg dient plaats te vinden in een andere Verdragsluitende Staat, pleegt zij eerst overleg met de Centrale Autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van laatstgenoemde Staat. Daartoe verstrekt zij een rapport over het kind, vergezeld van de redenen voor de voorgestelde plaatsing of zorg.

2. De beslissing over de plaatsing of de verstrekking van zorg mag in de verzoekende Staat slechts worden genomen indien de Centrale Autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van de aangezochte Staat heeft ingestemd met de plaatsing of de zorg, met inachtneming van het belang van het kind. »

Mevrouw Talhaoui vraagt of er binnen de Europese Unie overwogen is om deze bepalingen op uniforme wijze te interpreteren. Zo kan éénzelfde houding worden aangenomen tegenover de landen waarmee conflicten zouden kunnen ontstaan op dat vlak. Op deze manier zou een diplomaat van een lidstaat van de Europese Unie ter plaatse de belangen kunnen behartigen van een andere lidstaat. Lidstaten met relatief meer invloed in een bepaald land zouden aldus de belangen van een andere lidstaat beter kunnen verdedigen.

De vertegenwoordiger van de minister van Buitenlandse Zaken stipt aan dat niet enkel met Arabische landen interpretatieverschillen bestaan betreffende

des pays tels que le Portugal, l'Allemagne ou la France. Il peut ainsi arriver qu'un juge du Sud de la France décide de confier le droit de garde d'un enfant de père français et de mère belge au père parce qu'il craint que la mère ne retourne dans son pays. L'intervenant souligne par ailleurs que le Maroc a adhéré à la Convention.

Grâce à la Convention à l'examen, nos postes diplomatiques seront en mesure de contribuer à une résolution plus rapide du litige, en incitant les autorités locales à appliquer correctement les règles de droit relatives à la responsabilité parentale. Ils ne peuvent cependant pas intervenir dans les procédures judiciaires en cours.

Mme Talhaoui estime que la mise en place d'un exequatur judiciaire européen donnerait plus de poids aux jugements nationaux au sein de l'Union européenne dans les matières consulaires. L'on pourrait enfin mettre un terme aux situations dramatiques qui se présentent sur le terrain. L'intervenante a toutefois encore l'impression que l'on n'enregistre aucune avancée dans ce domaine.

Le représentant du ministre des Affaires étrangères est forcé de constater que les grands États membres en particulier privilégièrent encore toujours une approche nationale en matière consulaire. Il indique toutefois que la Convention permet, par exemple, de saisir un juge marocain de l'exécution d'une décision belge, ce qui représente tout de même une avancée considérable car ce même juge n'avait pas toujours connaissance de la présence de l'enfant.

Le représentant du ministre de la Justice voudrait ajouter que des mesures d'exequatur et de reconnaissance des décisions étrangères figurent dans la loi belge de mise en œuvre de la Convention. Elles doivent permettre une mise en œuvre rapide et simple en Belgique, voire même autorisent leur reconnaissance anticipée. Ces procédures devraient faciliter la résolution de conflits à court terme et éviter qu'ils perdurent, ce qui est source de tension entre autorités étatiques. Par conséquent, ce mécanisme participerait, dans une certaine mesure, au maintien de bonnes relations entre autorités des différents États parties. Il souligne encore que, la Convention prévoit une série d'obligations de coopération entre les pays, parmi lesquelles l'échange d'informations et la médiation entre autorités.

L'orateur rappelle que l'État requérant ne peut pas faire venir les enfants dans l'État d'accueil sans l'accord préalable de ce dernier, le cas échéant la Belgique.

Mme Talhaoui pense qu'il est nécessaire de préciser clairement, par le biais d'un accord de coopération

dese bepalingen maar ook met landen als Portugal Duitsland en Frankrijk. Zo kan het gebeuren dat een rechter in Zuid-Frankrijk beslist dat het hoederecht van een kind met een Franse vader en Belgische moeder eerder aan de vader toe te vertrouwen omdat hij vreest dat de moeder terug zal keren naar eigen land. Spreker wijst er trouwens op dat Marokko is toegetreden tot het Verdrag.

Onze diplomatieke posten kunnen, dank zij dit Verdrag, een snellere oplossing van het conflict in de hand werken door de plaatselijke autoriteiten aan te zetten de rechtsregels inzake ouderlijke verantwoordelijkheid correct toe te passen. Ze kunnen evenwel niet tussenkomen in lopende gerechtelijke procedures.

Mevrouw Talhaoui vindt dat, door het voorzien van een Europees gerechtelijk exequatur, de nationale vonnissen binnen de Europese Unie inzake consulaire aangelegenheden meer gewicht zouden krijgen. Zo zou eindelijk een halt kunnen worden toegeroepen aan de schrijnende toestanden op het terrein. Spreekster heeft echter nog de indruk dat men hier geen vooruitgang boekt.

De vertegenwoordiger van de minister van Buitenlandse Zaken moet vaststellen dat zeker de grotere lidstaten nog steeds een nationale aanpak verkiezen inzake consulaire aangelegenheden. Hij wijst er echter op dat het door het Verdrag mogelijk wordt om de tenuitvoerlegging van een Belgische beslissing aanhangig te maken bij voorbeeld een Marokkaanse rechter. Dit is toch een belangrijke vooruitgang omdat dezelfde rechter niet steeds op de hoogte was van de aanwezigheid van het kind.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie voegt eraan toe dat er maatregelen van tenuitvoerlegging en erkenning van de buitenlandse beslissingen staan in de Belgische uitvoeringswet van het Verdrag. Zij moeten een snelle en eenvoudige tenuitvoerlegging in België mogelijk maken en zelfs een vervroegde erkenning toestaan. Die procedures moeten op korte termijn de oplossing van conflicten mogelijk maken en voorkomen dat ze blijven duren, want dat veroorzaakt spanningen tussen de onderscheiden autoriteiten. Dat mechanisme moet bijgevolg in enige mate bijdragen tot de instandhouding van goede betrekkingen tussen de autoriteiten van de diverse Staten die partij zijn. Spreker onderstreept tevens dat het Verdrag in een reeks samenwerkingsverplichtingen voorziet tussen de landen, met onder andere de uitwisseling van informatie en de bemiddeling tussen autoriteiten.

Spreker herinnert eraan dat de verzoekende Staat de kinderen niet naar de Opvangstaat kan laten komen zonder het voorafgaande akkoord van die laatste, in dit geval van België.

Mevrouw Talhaoui vindt het noodzakelijk dat via een samenwerkingsakkoord met de gemeenschappen

avec les communautés, que les conditions du pays d'origine dans le cadre d'une kafala, par exemple, doivent être strictement respectées et ce, afin d'éviter toute souffrance humaine.

Le représentant du ministre de la Justice fait observer que la kafala sera un des points importants du futur accord de coopération entre les communautés et l'État fédéral. Il souligne que la loi de mise en œuvre désigne le service public fédéral (SPF) Justice comme autorité centrale fédérale au sens de la Convention, chargée d'envoyer notamment des informations vers les autorités compétentes. Pour ce qui est des kafalas, le SPF Justice reçoit les demandes et les envoie vers les communautés après avoir collecté, au besoin, les informations nécessaires à leur traitement. Il est même prévu que les autorités compétentes en matière d'adoption et l'Office des étrangers soient intégrés dans la procédure de coopération de manière à ce qu'il y ait une décision uniforme dans ce cadre.

IV. VOTES

Les articles 1er et 2, ainsi que l'ensemble du projet de loi, sont adoptés à l'unanimité des 10 membres présents.

Confiance a été faite aux rapporteurs pour la rédaction du présent rapport.

Les rapporteurs,

Fauzaya TALHAOUI.
Johan VERSTREKEN.

Le président,

Karl VANLOUWE.

*
* *

**Le texte adopté par la commission
est identique au texte
du projet de loi
(voir le doc. Sénat, n° 5-2321/1 — 2013/2014).**

duidelijk wordt gemaakt dat de voorwaarden van het land van herkomst strikt in acht moeten worden genomen, bijvoorbeeld bij een kafala, om menselijk leed te vermijden.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie merkt op dat de kafala een van de belangrijke punten wordt van het toekomstig samenwerkingsakkoord tussen de gemeenschappen en de Federale Staat. De uitvoeringswet wijst de federale overheidsdienst (FOD) Justitie aan als centrale federale autoriteit in de zin van het Verdrag, die er onder andere mee wordt belast informatie naar de bevoegde autoriteiten te zenden. Wat de kafala betreft, ontvangt de FOD Justitie de verzoeken en zendt ze naar de gemeenschappen, nadat hij eventueel de nodige informatie voor de behandeling ervan heeft ingezameld. Er is zelfs voor gezorgd dat de autoriteiten bevoegd voor adoptie en de dienst Vreemdelingenzaken bij de samenwerkingsprocedure worden betrokken, zodat er in dit verband een eenvormige beslissing komt.

IV. STEMMINGEN

De artikelen 1 en 2, alsmede het wetsontwerp in zijn geheel, worden eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Vertrouwen werd geschenken aan de rapporteurs voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteurs,

Fauzaya TALHAOUI.
Johan VERSTREKEN.

De voorzitter;

Karl VANLOUWE.

*
* *

**De door de commissie aangenomen tekst
is dezelfde als de tekst
van het wetsontwerp
(zie stuk Senaat, nr. 5-2321/1 — 2013/2014).**